

Budget 2024

med ekonomisk plan driftbudget 2025–2026
och investeringsbudget 2025–2028

Beslut

Kommunfullmäktige 2023-11-20

Dnr KS23/15

Utifrån i ärendet tillhörande PM 2023-10-10

Innehåll

Sammanfattning budget	2
Bakgrund och utgångsläge	3
Ekonomisk tuff situation med försämrade ekonomiska förutsättningar	3
Befolkningsutveckling och befolkningsprognos	3
Formella krav	3
Arbetsprocess – beredning budgetförslag.....	4
Förslag budget 2024 - Ansvar i ett utmanande läge.....	4
Driftbudget 2024	5
Skatteintäkter och generella bidrag.....	6
Övriga generella särskilda statsbidrag	7
Verksamhetens nettokostnader	7
Pensionskostnader.....	8
Budgetram 2024 kommunstyrelse och nämnder	9
Finansnetto och lånevolym.....	10
Nyckeltal kommunen	11
Ekonomisk plan 2025–2026.....	11
Investeringsbudget 2024–2028	12
Bilaga 1 – Resultat- och balansräkning budget 2024.....	14
Bilaga 2 – Skatteintäkter och generella bidrag budget 2024 med plan 2025–2026.....	15
Bilaga 3 – Verksamhetens kostnader, budgetramar	16
Bilaga 4 – Förändringar i verksamheten, underlag för nämndens nettobudget 2024	18
Bilaga 5 – Investeringsbudget 2024–2028.....	24
Bilaga 6 – Formella krav och finansiering av det kommunala uppdraget, översiktliga förutsättningar	27

Sammanfattning budget

Den ekonomiska situationen är tuff för Sveriges kommuner, främst på grund av den höga inflationen. Det är likadant även för Ekerö kommun och beredningen av förslag till en budget i balans har varit utmanande. Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde 20 november 2023 i enlighet med det av Mittensstyret presenterade budgetförslaget. Budget 2024 innehåller både oundgängliga resursförstärkningar för att möta en högre kostnadsnivå och ökade resurser för att öka takten i planeringen av Ekerös utveckling. Men även kostnadsreduceringar i form av effektiviseringar och med förändringar i ambitionsnivå i den kommunala verksamheten. 71,8 mnkr av tidigare års positiva resultat kommer att bidra till att finansiera budget 2024, det är kopplat till den för året exceptionellt höga pensionskostnaden på grund av inflation. Även med alla dessa åtgärder finns det fortfarande för år 2024 ett underskott i ekonomin. Den kommunala skattesatsen kommer därför att höjas för att nå en ekonomi i balans i budget 2024.

Budget 2024 är en balanserad ekonomi. Med en skattehöjning till 19,22 och genom att tidigare års ekonomiska överskott kan användas enligt regelverket är årets resultat, så kallat balanskravsresultat, ett resultat noll. Eget kapital ökar inte. Det minskar med beloppet som används i den så kallade RUR:en (Resultatutjämningsreserv) som är en del av det egna kapitalet. Som följd av det kommer soliditetsmått att försämrats. Likviditetsflödet under året kommer försämrats, det är en mindre del av verkliga utbetalningar för löner, varor och tjänster inom drift- och investeringsbudget som kommer att finansieras med löpande inbetalningar. Det betyder även större behov av att ta upp mer nya lån för att finansiera beslutade och i flertalet redan pågående investeringar i enlighet den utpekade vägen för Ekerös utveckling.

Samtidigt begränsas besparingarna i verksamheterna i budget 2024 – inte minst i kärnverksamheten vård, skola och omsorg.

De idag givna ekonomiska förutsättningar gör att beräkning av den ekonomiska planen för de kommande åren 2025–2026 resulterar i underskott. För att balansera ekonomin kommande två år i treårsplan behövs ytterligare kostnadsreduceringar och intäktsförstärkningar på 60–70 mnkr och därutöver ytterligare åtgärder för att uppnå årliga ekonomiskt positiva resultat. Utifrån beslutad utveckling i översiktsplan är Ekerö i förändring med tillkommande byggnation av bostäder för att öka antalet invånare och med investering i ny kommunal verksamhet, verksamhetslokaler och infrastruktur. Som tillväxtkommun kommer tider av begränsad ekonomiskt utrymme genom att kommunala investeringar sker innan befolkningstillväxt. Den rådande lågkonjunkturen och inflationens effekt på kostnadsnivå har i hög grad kortsiktigt begränsat de ekonomiska möjligheterna att som tillväxtkommun bära högre kostnader i förtid.

Driftbudget 2024 med ekonomisk plan 2025–2026

	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Ekonomisk plan 2025 2026	
tkr netto						
Verksamhetens nettokostnad	-1 847 567	-1 944 327	-1 983 804	-2 086 362	-2 146 275	-2 242 400
Skatteintäkter och generella bidrag	1 944 159	1 985 200	2 026 845	2 087 170	2 151 900	2 240 500
Finansnetto	-8 219	-38 900	-47 720	-71 160	-66 125	-68 400
Årets resultat	88 373	1 973	-4 679	-70 352	-60 500	-70 300
Ytterligare åtgärder					60 500	-85 000
Balanskravjusteringar	25 539	1 448	1 926	1 448		
Disponering RUR	0	0	6 605	71 800		
Årets balanskravsresultat	62 834	525	0	0		

Investeringsbudget 2024–2028

Utöver anslag för reinvesteringar i befintliga lokaler och gata/ park är många av investeringsprojekten enligt tidigare flerårsplan, beslutade och många av dem även påbörjade. Investeringsvolymen är omfattande på samma sätt som i tidigare års planering. Investeringarna 2024 uppgår till 584,4 mnkr.

Bakgrund och utgångsläge

Ekonomisk tuff situation med försämrade ekonomiska förutsättningar

Kommuner och regioner har en mycket ansträngd ekonomisk situation. Redan förra året förändrades de ekonomiska förutsättningarna drastiskt inför beredningen av budget 2023, med start i Rysslands krig mot Ukraina. Men vid den tidpunkten gjordes av flertalet – nationellt och av starka intresseorganisationer - bedömningen att den globala, nationella och därmed även den offentliga sektorns ekonomiska förutsättningar skulle förbättras redan till år 2024. Utvecklingen har visat något helt annat. Främst på grund av att den höga inflationen som kommit till uttryck i en väsentlig högre kostnadsnivå för både varor och tjänster utan ökad ambition. Det finns även ett tryck uppåt på lönenivåerna för att i någon mån återhämta sänkta reallöner. Det har också direkt slagit in i högre nivåer för kostnaden på våra räntor. Inte bara på kommunens lån utan även i pensionskostnadernas skuldberäkning. Även om det finns tecken på en inbromsning av inflationstakten är nuvarande kostnader på en betydligt högre nivå än vad som var fallet vid ingången av år 2022. Det har visat sig inte bara i index uppräknings i befintliga avtal utan inte minst i samband med upphandling av nya avtal för avgörande tjänster av Ekerös kommunala verksamheter. Det är inte rimligt att tro att kostnadsnivån, för samma omfattning och utförande av verksamheten, blir lägre inom snar framtid.

Befolkningsutveckling och befolkningsprognos

Planeringen för Ekerös utveckling av verksamhet och ekonomi vilar i grunden på den i översiktsplanen utpekade utbyggnaden i kommunen av bostäder och omkring 35 000 invånare år 2030. Avgörande steg genomförs i planerade exploateringsprojekt. Men den ekonomiska inbromsningen som slagit i fastighetssektorn har resulterat i förseningar i utbyggnadstakten i vissa planerade bostadsområden och därmed tidigare års förväntad inflyttning. Tillsammans med att barnafödandet är lågt – och även i Sverige lågt - samt att invandringen är mycket låg, har inneburit att befolkningsprognoserna i år fått omprövas många gånger. Det är inte omöjligt att i år rådande trafiksituation på väg 261 även haft inverkan på befolkningsutvecklingen under perioden januari till juli.

Innevarande års befolkningsutveckling har direkt betydelse för förutsättningarna att finansiera verksamheten nästa år. Antal invånare i Ekerö 1 november har stor betydelse för beräkningen av 2024 år skatteintäkter och generella bidrag. Befolkningsutvecklingen har varit helt annorlunda än den förväntade. Utöver lägre barnafödande och lägre inflyttning har faktorn flytt till andra länder haft avgörande betydelse. Det har inte, sen överskådlig tid, inträffat att utvandringen till andra länder visat ett utvandringsöverskott. Med 140 i utvandringsöverskott under en kortare tid maj-juni. Bakomliggande statistiken kan utläsas att hela nettoförändringen kan hänföras till utvandring till ett enskilt land i östra Europa. Det finns inget svar på varför dessa har flyttat ut från Ekerö kommun. Endast spekulationer om det eventuellt kan relateras till om något byggprojekt har avslutats eller flyttat vidare till annan del av Stockholmsregionen, och/eller i kombination med eventuell aktivitet av Skatteverket om "utskrivning" av ej i kommuner boende invånare.

Befolkningsförändringen har resulterat i att antal invånare 31 juli 2023 är 150 färre än antalet Ekeröbor vid årsskiftet. Den tidigare år utpekade prognosen för Ekerös befolkningsutvecklingen är inte längre aktuell för budget 2024. Det betyder även att förutsättningarna för finansiering av verksamheten har blivit sämre jämfört med vad som var fallet i början av år 2023 i den inledande delen av budgetberedningen. I viss mån har barn och elever i förskola och skola redan sedan tidigare anpassats, men det är med en begränsad ekonomisk effekt i budget 2024.

Formella krav

Kommunallagen och Lagen om kommunal bokföring och redovisning är styrande för budget och uppföljning. Kommunallagens 11 kapitel reglerar den ekonomiska förvaltningen. Budgeten är en årlig

arbetsprocess. Budgeten ska omfatta en treårsperiod där budgeten för år 1 fastställs samt en ekonomisk plan för de två påföljande åren i planperioden.

Förslag till budget inklusive förslag till skattesats ska upprättas av kommunstyrelsen före oktober månads utgång. Förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt. Budgeten fastställs slutgiltigt av kommunfullmäktige i november inför nästa år.

Budget ska för varje enskilt år vara i ekonomisk balans, det vill säga att årets intäkter ska överstiga årets kostnader.

Arbetsprocess – beredning budgetförslag

Kommunfullmäktige har under år 2023 tagit beslut om en förändrad budgetprocess som bygger på erfarenhet från 2022 års process, men med visst förtydligande. Det återfinns i för Ekerö styrande dokument KFS 01:3. Kommunstyrelsen har beslutat om att ställa sig bakom den i budgetprocessen utpekade arbetsgången för planering, information och beredning av budgetförslaget vilken successivt implementeras med målsättning att kunna genomföras i större omfattning vid nästa års budgetprocess.

Arbetet med planering för verksamhet och de vid det tillfället givna ekonomiska förutsättningarna, startade upp i kvartal 1 i dialog mellan den politiska ledningen och förvaltningarnas främsta företrädare, förvaltningscheferna, och kommundirektör. Budgetarbetet med framtagande av olika förslag och förutsättningar fortgick i förvaltningsorganisationen. I juni 2023 ändrades den politiska majoriteten och Mittenstyret tillträdde.

Förslag till Ekerö kommuns budget 2024 med nettobudgetramar per nämnd samt ekonomisk plan för 2025–2026 har under en intensiv kortare period tagits fram av Mittenstyrets ledning i nära dialog med t f kommundirektör, förvaltningschefer och ekonomichef. För ställningstagande i kommunstyrelsen oktober och slutligt beslut i kommunfullmäktige i november.

I december ska Ekerö kommuns nämnder besluta om 2024 års verksamhetsplan och budget med resursfördelning inom den av kommunfullmäktige beslutade nettobudgetramen för nämnden.

Förslag budget 2024 - Ansvar i ett utmanande läge

Redan våren 2023 i den inledande delen av budgetprocessen stod det klart att de ekonomiska förutsättningarna inför år 2024 hade försämrats mer än vad riktningen pekade i förra årets budgetprocess. Allteftersom månaderna passerade har mer ökade kostnader synliggjorts. Inte minst i samband med nya upphandlingar. Läget har därtill ytterligare försämrats genom inbromsningen i ekonomin som exempelvis gör att skatteintäkterna inte ökar i den takt som i tidigare prognos. Därtill ska hanteras de direkta ekonomiska följderna av innevarande års befolkningsförändring där antal Ekeröbor, istället för att öka, har blivit färre jämfört årsskiftet 2022/2023 och avviker mot tidigare befolkningsprognoser.

Framtagande av budgeten är en årlig process som, förutom att resultatet ska vara en realistisk budget för kommande verksamhetsår i ekonomisk balans, i vägvalet av åtgärder kräver både ett kort- och ett långsiktigt perspektiv på utvecklingen av verksamhet och ekonomi. "Verktyglådan" innehåller åtgärder för att minska kostnaderna genom effektiviseringar och ständigt förbättringsarbete, sänkt ambitionsnivå, omprövning av hur befintliga resurser används och kan även innehålla avveckling av befintlig verksamhet. Ett annat verktyg är ökade intäkter genom förändring av verksamhetens taxor och avgifter i de fall de inte är kopplade till ett "maxtak" eller inte kan regleras med kommunalpolitiska beslut inom ramen för självkostnadsprincipen. Även med målet att reducera kostnadsnivån innehåller budgetberedningen även avvägningar som resulterar i resursförstärkningar genom omfördelning eller utökning i syfte att uppnå ett idag eller framtida önskat

läge. Den kommunala skattesatsen är också ett verktyg för att öka eller minska det ekonomiska utrymmet för finansiering av verksamhetens kostnader, finansiella kostnader och skapa årliga positiva resultat. Under särskilda omständigheter, och inom det utrymme som lagstiftningen medger, kan budgeten balanseras genom att disponera del av upparbetat "öronmärkt" eget kapital från tidigare års positiva resultat.

Efter många år av stabil ekonomi med goda resultat i Ekerö kommun innebar redan budget 2023 omfattande utmaningar i att balansera ekonomin. De ekonomiska förutsättningarna för en balanserad budget 2024 är än mer utmanande.

Driftbudget 2024

Mittenstyret presenterar förslag till budget 2024 där många av de ovan återgivna verktygen används. Budget 2024 innehåller ofrånkomliga resursförstärkningar för att möta ökade räntekostnader, pensionskostnader, nivåhöjande ökade kostnader till följd av indexuppräknningar i befintliga avtal och efter nya upphandlingar, volym- och prisutveckling inom förskola, skola, vård och omsorg samt att flera investeringsprojekt är färdigställda som resulterat i att fler verksamhetslokaler blir tillgängliga och av det högre lokalkostnader.

Därtill innehåller budget 2024:

- Resursförstärkning för att ytterligare öka genomförandetakten av den beslutade utvecklingen av Ekerö kommun, både resurser för enskilda uppdrag under år 2024 och resurs för permanent förstärkning även kommande år. Samt förstärkning av resurser för driften av badhuset för att möjliggöra förbättrad arbetsmiljö, bättre jämförbarhet med referensobjektet där budget och bemanning ökat jämfört tidigare fakta samt för att idag inte förändra öppettiderna.
- Minskade kostnader genom effektiviseringar och en förändrad ambitionsnivå i den kommunala verksamheten. Förvaltningscheferna hade i uppdrag att finna vägar för att minska nuvarande kostnader vilket ingår i beräkningen av budgetramar för nämnder och kommunstyrelse och återfinns företrädesvis inom gemensam/central förvaltning.
- Lägre nettokostnader genom förändrad ambitionsnivå i vissa verksamheter och omprövning av hur resurser disponeras. Några av förändringarna för sänkta kostnader är främst tänkt bara ske under 2024 för att omprövas inför budget 2025 med önskvärt återställande. Samtliga förändringar är föremål för politiskt beslut men omfattningen av kostnadsreduceringen är en förutsättning för budget 2024 och utgör underlag för nämnd och styrelses budgetram netto.

Ekerö kommun har inom ramen för det egna kapitalet "öronmärkt" 89,4 mnkr i RUR (resultatutjämningsreserv). Regelverk finns om på vilket sätt den kan disponeras, det ska ske restriktivt. Men i enlighet med vad som framgår i regelverket¹ är situationen just sådan att en disponering kan göras för att "överbrygga" tillfälliga extrema kostnadstoppar. Inflationens inverkan på prisbasbeloppets utveckling och den därmed direkta merkostnaden – utöver normalinflation – av 2024 års pensionskostnad utgör ett tydligt exempel på tillfällig extrem kostnad. En disponering har inverkan på kommunens ekonomiska styrka och minskar den likvida finansieringen av driftkostnader och investeringsutgifter.

- Av upparbetad RUR disponeras 71,8 mnkr i budget 2024.

Även med åtgärder för att minska verksamhetens nettokostnad och med disponering av RUR är budget 2024 inte i ekonomisk balans. För att eliminera underskottet och uppnå balanserad budget beslutade kommunfullmäktige i enlighet med Mittenstyrets förslag till budget att den kommunala skattesatsen höjs.

- Ekerö kommuns skattesats ökar från dagens 18,95 med 0,27 till 19,22.

---

¹ Ekerö kommun, styrande dokument Kommunal författningssamling, KFS 01:1 §§ 9–11

Intäkter och kostnader i projekten inom exploateringsverksamheten ska budgeteras och ingår i budget 2024 med en nettointäkt 12 mnkr.

Budgeterat årets resultat år 2024 är negativt 70,4 mnkr. Budget 2024 årets balanskravsresultat noll (0) efter i budget gjorda balanskravsjusteringar och disponering av RUR.

Vid disponering av RUR blir alltid resultatet på sista raden 0 kronor.

tkr netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Verksamhetens nettokostnad (ordinarie vrk)	-1 835 298	-1 970 247	-1 973 236	-2 098 362
Exploateringsverksamhet	-12 269	25 920	-10 568	12 000
S:a Verksamhetens nettokostnad	-1 847 567	-1 944 327	-1 983 804	-2 086 362
Skatteintäkter och generella bidrag	1 944 159	1 985 200	2 026 845	2 087 170
Finansnetto	-8 219	-38 900	-47 720	-71 160
Årets resultat	88 373	1 973	-4 679	-70 352
Ytterligare åtgärder; Intäktsförstärkning och kostnadsredcering				
Balanskravsjusteringar	25 539	1 448	1 926	1 448
<i>Årets resultat efter balanskravsjusteringar</i>	<i>62 834</i>	<i>525</i>	<i>-6 605</i>	<i>-71 800</i>
Disponering RUR			6 605	71 800
Årets balanskravsresultat	62 834	525	0	0

I bilaga 1 återfinns Resultaträkning budget 2024 med tillägg av en förenklad balanskravsutredning som tydliggör det budgeterade balanskravsresultatet. I bilagan återges även en sammanfattande förenklad balansräkning som översiktligt visar sambanden mellan driftbudgeten enligt resultaträkningen och skulder och tillgångar i balansräkningen.

Mer information om budget 2024 återges under de närmast följande rubrikerna samt i bilaga 4 Förändringar i verksamheten som underlag för nämnder och kommunstyrelsens nettobudgetram år 2024.

Skatteintäkter och generella bidrag

Skatteintäkter och generella bidrag ska finansiera verksamhetens kostnader, räntekostnader och ska vara högre än kostnaderna. Avgörande för intäktbeloppets storlek är tillväxten i rikets skatteunderlag, hur mycket staten tillför av generella statsbidrag, kommunens egen befolkningsutveckling och den kommunala skattesatsen.

I statsbudgeten har kommunerna för år 2024 fått ökade generella statsbidrag. Det bidrar till finansieringen av 2024 års kostnader. Samtidigt förutsägs att den lågkonjunktur som Sverige befinner sig i kommer att bli både mer utdragen och djupare. Som en följd av det kommer inte skatteunderlaget i riket att årligen öka lika mycket som antogs så sent som i augusti 2023. Den positiva ekonomiska effekten av ökade generella bidrag minskar i hög grad genom att skatteintäkterna kalkyleras lägre.

Ekerö har haft en "ovanlig" - nära onormal - befolkningsutveckling under år 2023. Antal invånare 1 november 2023 som grund för den totala intäkten har reviderats ner flera gånger under budgetberedningen. Trots det finns risk för en övervärdering av antalet Ekeröbor vid avstämningstillfället.

Det är möjligt att vid ett utfall med lägre antal invånare att det under verksamhetsår 2024 till viss del kan ekonomiskt mötas med att det även är färre barn och elever i förskola och skola och eventuellt även med färre brukare inom socialtjänsten.

Förändrad skattesats i Ekerö år 2024 med 0,27 till 19,22 motsvarar vid budgettillfället 26 860 tkr i prognos högre skatteintäkter för budget 2024.

Prognos för budget 2024 och de därpå följande två åren bygger på antagandena från SKR (Sveriges kommuner och regioner) från 2023-10-05 om bland annat skatteunderlagets utveckling och i övrigt modellerna för beräkning av inkomst- och kostnadsutjämning och de tillförda generella bidragen (regleringsbidrag). Det finns inte vid budgettillfället någon särskild beräkning över intäkten från fastighetsavgiften. Prognosen vilar på SKR:s bedömning för 2024 med en försiktig intäktsutveckling kommande åren. Nya bostäder är avgiftsbefriade under 15 år.

mnkr	Utfall 2022	Prg 2023 per okt	Budget 2023	Avvik 2023	Prognos 2024	Plan för ekonomin 2025 2026	
Skatteintäkter	1 753,9	1 873,5	1 857,6	15,9	1 912,7	1 999,5	2 072,9
Inkomstutjämning avgift	-135,9	-179,3	-170,5	-8,8	-155,0	-158,0	-144,5
Kostnadsutjämning, regl.post	198,1	205,4	181,0	24,4	229,8	210,8	211,0
LSS-utjämning	43,5	31,0	29,2	1,8	21,2	21,5	21,7
Fastighetsavgift	71,4	75,9	76,0	-0,1	77,7	78,2	78,7
S:a skatteintäkter och generella bidrag	1 930,9	2 006,5	1 973,3	33,2	2 086,4	2 151,9	2 239,7
S:a Övriga generella statsbidrag	13,2	15,1	11,9	3,2	0,7	0,0	0,8
Totalt	1 944,2	2 021,6	1 985,2	36,4	2 087,2	2 151,9	2 240,5
Antal invånare 1.11 året innan	29 059	29 135	29 270	-135	29 120	29 230	29 535

Information:

- 0,1 (10 öre) i kommunal skattesats motsvarar 9 950 tkr
- 100 invånare motsvarar 6 140 tkr

I bilaga 2 återfinns mer detaljer om förutsättningar för prognosen och ingående delar i summa skatteintäkter och generella bidrag.

Övriga generella särskilda statsbidrag

Utöver de mer omfattande generella statsbidragen till kommuner finns vissa särskilda statsbidrag som har ett syfte men som inte kräver återrapportering till givande myndighet och det är fritt för kommunen att styra dess användning. Sådana bidrag ska i enlighet med normerande styrning av redovisningen från RKR (Rådet för Kommunal Redovisning) redovisas inom ramen för "finansförvaltningen", dvs övergripande och därmed inom budgetposten Skatteintäkter och generella bidrag. Även då bidraget har ett särskilt syfte redovisas det inte inom driftsredovisningens olika budgettitlar för verksamhetens kostnader.

För år 2024 finns ett i förtid sådant bidrag identifierat. Det är bidrag för att genomföra EU-valet i juni 2024. Statsbidraget uppgår enligt preliminär beräkning till 740 tkr.

Verksamhetens nettokostnader

Verksamhetens nettokostnad i budget 2024 uppgår till 2 086,4 mnkr. Exkluderas nettointäkten från exploateringsverksamheten är nettokostnaden i den "ordinarie verksamheten" 2 098,4 mnkr. Ordinarie verksamhetskostnader 2024 är 6,3 % högre än prognos 2023 och 6,5 % högre än budget 2023.

Betydande påverkan på den höga kostnadsutvecklingen är pensionskostnaderna, förstärkt IT-/Cybersäkerhet och betydande prisutveckling i nya avtal efter upphandling för väsentliga kommunala tjänster som skolskjutor/persontransporter och driften av Kullens vård- och omsorgsboende samt två LSS-boenden. I budget 2024 ingår även helårseffekt av driftkostnaden för badhuset. Budgeten innehåller även förstärkta resurser jämfört budget 2023 för att öka takten i genomförande av kommunala detaljplaner och med resursförstärkning i tillhörande uppdrag. Relaterat planerade och pågående investeringar har driftkostnaderna i budget 2024 ökat för att finansiera rivnings- och avetableringskostnader och i investeringsprojekt kringliggande kostnader som inte kan betraktas vara en del av investeringen. Redan i budget 2023 beaktades högre kostnader för uppvärmning av fastigheter och i budget 2024 ingår även ökade kostnader för fjärrvärme. Ekerö kommuns lokalkostnader ökar även i takt med färdigställande av nya moderna lokaler för verksamhetens behov och för att matcha den på sikt utpekade befolkningsökningen. Fler kvadratmeter lokalyta ökar kostnaden 2024 jämfört 2023 men omfattningen kommer öka väsentligt mer från åren 2025–2026 när de stora skolprojekten med tillhörande idrottshallar är klara för inflyttning och användning. I underlag för socialnämndens budgettram har nuvarande verksamheter som under 2023 finansierats med riktat statsbidrag för "äldresatsningen" kvarstår denna verksamhet, kostnaden är i budget 2024 skattefinansierad i och med vid budgettillfället oklarhet om statsbidragets fortlevnad.

Budgeten beaktar effekter av den demografiska utvecklingen som för år 2024 jämfört budget 2023 ger lägre volymer – färre barn och elever i förskola och skola – för barn- och utbildningsnämnden och därmed lägre budget samt viss ökning av volymer inom socialtjänsten. De förändrade volymerna har beräknats enligt den metod som förvaltningsorganisationen har använt under de senaste 2–3 åren men med viss ytterligare nedrevidering i syfte att inte bygga in någon "volymreserv". Det finns risk för ökade kostnader i budget om "volymerna" ökar utöver antagande. Samtidigt kan det till viss del gå åt andra hållet med lägre kostnader om den under 2023 minskande befolkningen är del av nämndernas målgrupper.

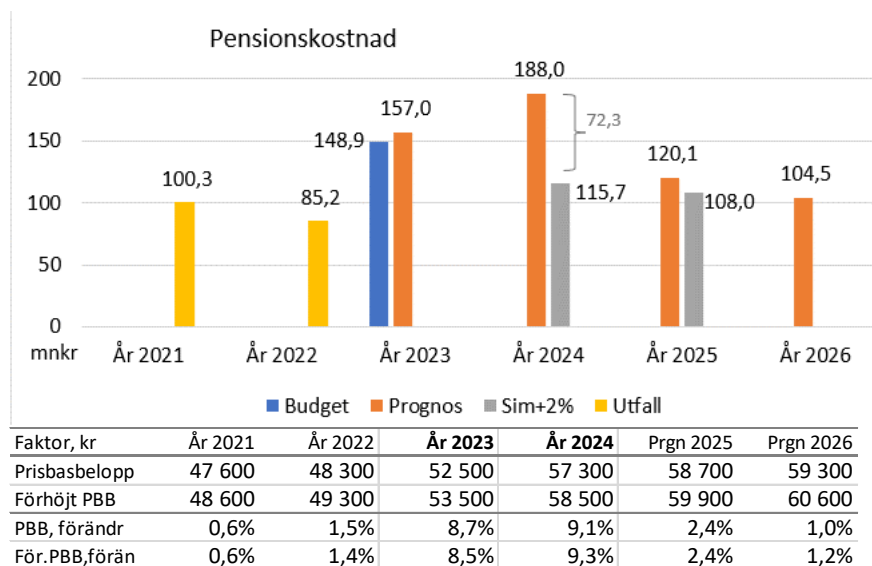
Budget 2024 beaktar resultatet av till förvaltningscheferna givet uppdrag – att reducera verksamhetens kostnader genom effektiviseringar och förändrad ambitionsnivå. Åtgärder som har betydelse för bland annat möjligheten att genomföra utredningar och utvecklings- och förändringsarbete i önskvärd takt men där effekterna i verksamheten är godtagbara. Sedan tidigare pågående förändringsarbete i syfte att effektivisera verksamheten kommer fortsätta och den ekonomiska effekten med lägre kostnader är inkluderad i budget 2024. Även av nämnd tidigare fattat beslut om förändringar ingår och ekonomisk effekt av tidigare beslut om att taxor och avgifter årligen ska regleras med fastställt index för uppräknings. Kostnadsreduceringarna i verksamheten genomförs i förvaltningarna inom ramen för förvaltningschefs mandat verkställighet. I budgetberedningen har förvaltningscheferna kommunicerat dessa med den politiska ledningen som även står bakom dem.

Budget 2024 inkluderar kommunfullmäktiges beslut i ärenden om förändringar 2024 avseende taxor och avgifter.

Pensionskostnader

Pensionskostnaderna har betydande påverkan på den samlade budgeten för år 2024. Del av den totala kostnaden och ökade kostnader 2024 återfinns inom verksamhetens kostnader. Resterande del inom finansnettot som finansiell kostnad – ränta på pension. Förändringen mellan prognos 2024 och prognos 2023 totalt 30 mnkr högre kostnader, jämfört 2023 års budget 39 mnkr. Tidigare förväntningar på inbromsad inflation redan andra halvåret 2023 har helt kommit att falla. Den höga inflationen gör att 2024 års pensionskostnad är mer än 70 mnkr högre än vad som varit fallet om prisbasbeloppen hade ökat med "normalinflation" 2 %. Pensionskostnaderna kommer framöver vara högre än åren före 2023 även med låg eller "normalinflation" bland annat som följd av avtal mellan parterna om förbättrad pension för kommunanställda.

Nuvarande prognos över pensionskostnadernas utveckling visar på lägre kostnad jämfört 2023–2024 från år 2025, men det är under förutsättning av att inflationen går tillbaka till en mer normal rimlig nivå.

Budgetram 2024 kommunstyrelse och nämnder

Verksamhetens nettokostnad budget 2024 fördelas enligt tabellen nedan – budgetram 2024 för budgettitlar inom kommunstyrelsen och för nämnderna.

(tkr nett0)	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
<i>Kommunstyrelse</i>				
KS- Kommunstyrelseförvaltn & smarta satsn	-110 932	-118 425	-119 925	-122 428
KS-Stadsbyggnadsförvaltning	-75 775	-62 480	-85 880	-85 365
KS- Brandförsvaret	-26 340	-27 040	-27 041	-27 362
KS- Resurs detaljplaner	-15 158	-9 000	-9 000	-14 000
KS- Medlemsavgifter	-1 708	-1 790	-1 756	-1 860
KS- Gem avräkningskonton	-10 587	-48 800	-48 400	-49 600
KS- Budgetmarginal	-3 100			
KS - Exploatering	-12 269	25 920	-10 568	12 000
KS - Fastighetsförsäljningar	-4 614	1 448	1 926	1 448
Barn- och utbildningsnämnd	-930 989	-973 650	-962 650	-1 015 589
Socialnämnd	-554 165	-601 605	-589 105	-639 043
Kultur- och fritidsnämnd	-71 781	-96 180	-96 479	-108 493
Byggnadsnämnd	-6 436	-7 980	-10 580	-7 655
Miljönämnd	-4 760	-4 340	-4 340	-4 350
Central politisk organisation	-13 130	-16 285	-16 285	-16 400
Valnämnd	-2 545	-40	-40	-3 210
Revision	-1 020	-1 130	-1 230	-1 200
Överförmyndare	-2 257	-2 950	-2 450	-3 255
S:a Verksamhetens nettokostnad	-1 847 567	-1 944 327	-1 983 804	-2 086 362

I bilaga 3 återfinns bruttoredovisning av intäkter och kostnader varav internhyror för nettobudget 2024.

Finansnetto och lånevolym

Finansnettot är kalkylerat till nettokostnad 71,2 mnkr i budget 2024. Avgörande kostnaderna år 2024 är fortsatt ökade räntekostnader för pension som bland annat styrs av olika basbelopp och därmed pensionsskuldens säkring genom uppräknig. Den ”skenande” inflationen under perioden 2023–2024 som styr basbeloppen per juni 2023 för år 2024 resulterade även för år 2024 i extremt hög förändring av basbeloppen.

Räntenivåer för kommunens lån har redan under år 2023 börjat stiga vid refinansiering av befintliga lån och vid upptagande av nya lån. Lånevolymen ökar. I första hand som följd av omfattande investeringsprogram för Ekerö kommuns utveckling. Kalkylmässigt ökar räntan på lånen till över 36 mnkr och ökar med 13 mnkr i budget 2024 jämfört prognos 2023, som överstiger budgeten. Budgeten är förenad med risk för utfall med högre kostnader, dels om räntenivåerna stiger utöver antaganden. Dels om lånebehovet kommer hamna i den högre alternativa nivån. Budgeterade kostnader fortsätter öka de därefter kommande åren. Främst som följd av ökad nyupplåning för finansiering av investeringar.

tkr	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026
Finansiella intäkter*	3 150	2 900	5 630	5 000	3 600	3 600
Räntekostnad pension inkl särskild löneskatt	-4 392	-29 700	-30 000	-39 790	-15 015	-8 900
Ränta lån kreditinstitut**	-6 766	-11 900	-23 335	-36 370	-54 710	-63 100
Ränta för inlösen Swap			0	0	0	0
Övriga kostnader	-419	-200	-15	0	0	0
Finansiella kostnader	-11 577	-41 800	-53 350	-76 160	-69 725	-72 000
Finansnetto	-8 427	-38 900	-47 720	-71 160	-66 125	-68 400

Avvikelse prognos 2023 -8 820

* Ökad intäkt 2023 och 2024 beror på swapen (swap positiv)

Nya lån har beräknats med ränta	4,0%	4,1%-4,2%	4,1%-3,7%	3,7%
Genomsnittsränta (år) räntekostnad i förhållande till lån	3,0%	3,1%	3,4%	3,7%
Könslighet 100 mnkr, på antaganden ovan	4 mnkr	4,1 mnkr	3,8 mnkr	3,7 mnkr
Varje 1% enhet innebär	—	3 mnkr	5 mnkr	6,5 mnkr

Investeringsprogrammet för kommande år kan inte finansieras med ordinarie egna medel. Med nuvarande ekonomiska förutsättningar inte heller investeringsnivån för reinvesteringar i befintliga fastigheter och anläggningar gata/park. För kommande år är det i första hand finansiering av investeringar med nyupplåning för både byggnation av nya verksamhetslokaler och även för merparten av reinvesteringarna.

Antagandet om behov av nyupplåning baseras på bedömning om investeringsbudget och i vilken takt under året och omfattning likvida medel behövs för investeringsutgifterna. Lånevolymen kalkyleras öka till 1 318 mnkr vid utgången av år 2024. Om likviditetsinflödet blir lägre beräknas att lånevolymen kommer att hamna i den högre alternativa nivån med lån upp till 1 419 mnkr innan utgången av år 2024.

Utifrån nu liggande ekonomiska förutsättningar för kommande år och investeringsprogram bedöms att lånevolymen kommer att nå upp till minst 1 772 mnkr vid utgången av år 2026.

Prognos, tkr	IB Lån	UB Lån	Förändr		Alternativ ytterligare förändring
2023	564 550	779 500	214 950		80 500
2024	779 500	1 318 500	539 000		100 500
2025	1 318 500	1 615 500	297 000		100 500
2026	1 615 500	1 772 500	157 000		100 500

Nyckeltal kommunen

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Andel av skatteintäkter & generella bidrag						
Årets resultat	5,1	5,2	4,5	0,1	-0,2	-3,4
Resultat efter balanskravsjustering	4,0	4,6	3,2	0,0	-0,3	-3,4
Verksamhetens nettokostnad	94,1	94,4	95,0	97,9	97,9	100,0
Verksamhetens nettokostnad + finansnetto	94,9	94,8	95,5	99,9	100,2	103,4
Låneskuld kr/ invånare	14 022	12 192	19 385	29 320	26 755	45 278
Självfinansieringsgrad investeringar, %	82,2	107,2	52,5	36,0	32,6	18,7
Soliditet exkl pensionsförpliktelser, %	44,5	44,9	43,5	40,1	39,5	28,4
Soliditet inkl pensionsförpliktelser, %	20,9	24,5	26,2	23,9	23,4	15,7

Ekonomisk plan 2025–2026

De ekonomiska förutsättningarna för Ekerö kommuns budget är utmanande. I framskrivningen av driftkostnader för de kommande åren 2025–2026 har demografiska utvecklingen beaktats men kommer att behöva omprövas med ny befolkningsprognos som tar hänsyn till den ovanliga befolkningsförändringen 2023. Kostnaderna ligger kvar på en hög nivå och prisutvecklingen kommer påverkas av hur djup och långvarig lågkonjunkturen blir. Konjunkturen kommer också direkt ha effekt på utvecklingen av skatteunderlagets tillväxt. Planen beaktar förväntat lägre pensionskostnader 2025 jämfört 2024, fortsatt höga räntor och ökat lånebehov för att finansiera investeringarna. Under planperioden kommer alltför många stora investeringsprojekt att bli färdiga och aktiveras, lokalkostnaderna ökar.

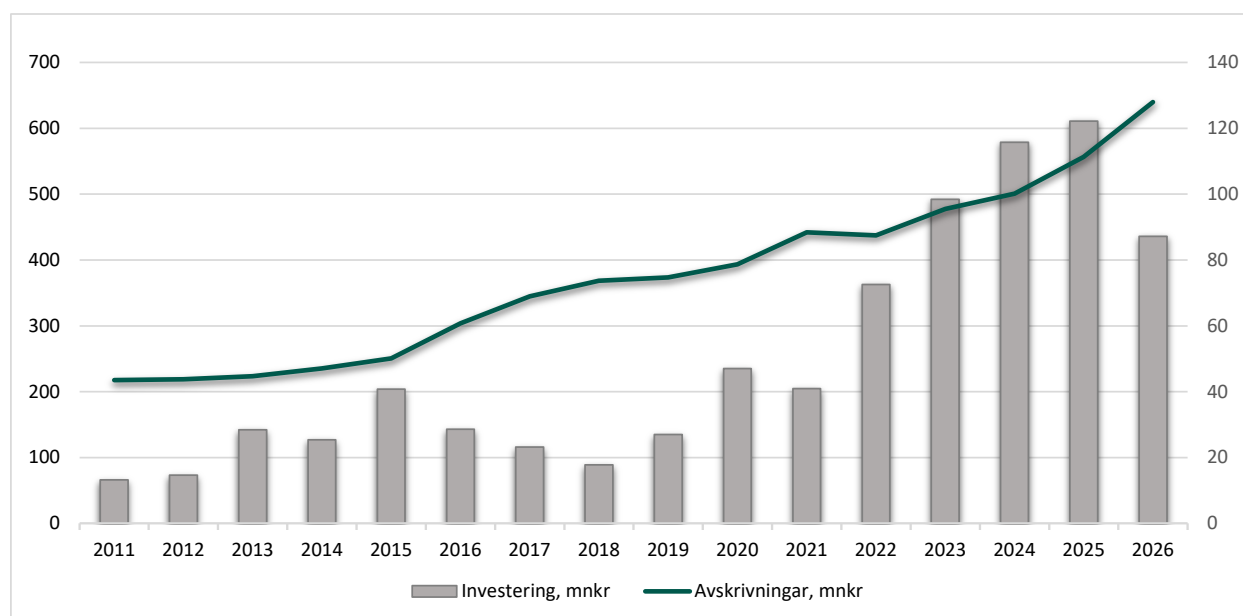
tkr netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Ekonomisk plan 2025	Ekonomisk plan 2026
Verksamhetens nettokostnad (ordinarie vrk)	-1 835 298	-1 970 247	-1 973 236	-2 098 362	-2 148 375	-2 251 900
Exploateringsverksamhet	-12 269	25 920	-10 568	12 000	2 100	9 500
S:a Verksamhetens nettokostnad	-1 847 567	-1 944 327	-1 983 804	-2 086 362	-2 146 275	-2 242 400
Skatteintäkter och generella bidrag	1 944 159	1 985 200	2 026 845	2 087 170	2 151 900	2 240 500
Finansnetto	-8 219	-38 900	-47 720	-71 160	-66 125	-68 400
Årets resultat	88 373	1 973	-4 679	-70 352	-60 500	-70 300
Ytterligare åtgärder; Intäktsförstärkning och kostnadsreducering					60 500	-85 000
Balanskravsjusteringar	25 539	1 448	1 926	1 448		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	62 834	525	-6 605	-71 800		
Disponering RUR			6 605	71 800		
Årets balanskravsresultat	62 834	525	0	0		

Den kalkylerade ekonomisk planen åren 2025–2026 vilar på att skattesats 2024 kvarstår även under dessa år och beaktar ekonomisk effekt 2025–2026 av vidtagna åtgärder för att reducera kostnaderna 2024. Resultatet visar kalkylmässigt ett underskott på drygt 60 mnkr år 2025 och 70 mnkr år 2026. Med vid beräkningstillfället givna ekonomiska förutsättningar måste kommande års budgetprocess hantera ytterligare kostnadsreduceringar och intäktsförstärkningar för att nå ett balanserat resultat. Ytterligare åtgärder därutöver krävs för att åstadkomma årligt positivt resultat och stärka det egna kapitalet och öka den ekonomiska styrkan.

Investeringsbudget 2024–2028

Ekerö kommun är, som översiktsplanen och andra långsiktiga planeringar i nämnderna visar, inne i en period med omfattande investeringsvolym. Målbilden i översiktsplanen om bostadsbyggande av exploatörer för att öka antal invånare innebär kommunala investeringar i förskolor och skolor tillsammans med investeringar i fritidsanläggningar, infrastruktur och kommunala åtaganden i exploateringsprojekten. Omfattande behov av kapacitetsökning finns även för äldreomsorg och för området funktionsnedsatta. Besluten för att tillgodose lokalbehoven inom dessa områden utgår i första hand med samarbete med externa aktörer som byggherre.

Allteftersom de stora nyinvesteringarna står färdiga och tas i drift för sitt ändamål ökar belastningen av driftkostnaderna med den årliga planerliga avskrivningen av investeringsprojektet. Tillbakablick och prognos över årliga investeringar och avskrivningar illustreras i diagrammet. Befintlig Sandudden skola kommer under planperioden att rivas och därmed utrangeras och då kommer avskrivningar minska med detta samtidigt som avskrivningar ökar när nya skolan och idrottshallen istället tas i drift. Ekebyhovsskolan på Bryggavägen kommer vara färdigbyggd mot slutet av planperioden.

Vid detta tillfälle upptas sammantaget 2 409,8 mnkr som investeringsbudget för perioden 2024–2028. Det är en övervikt för investeringsutgifter kommande två år, totalt 1 195,3 mnkr. Inräknas även investeringsbudget 2023 uppgår investeringsbudget 2023–2025 till drygt 1 930 mnkr. År 2024 uppgår investeringsbudgeten till 584,4 mnkr exklusive det belopp som kommer att ombudgeteras från 2023 till 2024 för de över årsskiften pågående projekten.

Flertal investeringsprojekt är sedan tidigare beslutade, planerade och/eller i ett genomförandeskede. Det finns fortsatt risk för att kostnaderna pressas uppåt utöver budgeterad nivå vilket inte blir tydligt förrän i samband med projektering.

Inom ramen för ramanslagen sker reinvesteringar och/eller särskild komplettering till befintligt investeringsprojekt. Investeringsbudgeten upptar även kommunala investeringar inom beslutade exploateringsprojekt. Kommunala utgifter för åtgärder som kan definieras vara ett värde för kommunen och ökar tillgångarna i balansräkningen.

Investeringar i inventarier, utrustning/ IT är i huvudsak direkt förknippade med byggnation av nya verksamhetslokaler. Till en mindre del avser det reinvesteringar i befintliga verksamheter av uttjänta inventarier och utrustning. Samt för att upprätthålla kommunens gemensamma IT-plattform.

Gång- och cykelvägar samt laddinfrastruktur

I budgetberedningen har Mittenstyrets ledning valt att avvakta med ställningstagande av flerårig investeringsplan 2025–2028 för utvecklingen av Ekerö kommuns gång- och cykelnät och för hur laddinfrastruktur i kommunen kan utvecklas. Detta kommer att aktualiseras i nästa års budgetprocess.

Uppdrag till förvaltningsorganisationen

Som en del i Ekerö kommuns fortsatta utveckling ger Mittenstyrets ledning uppdrag till förvaltningsorganisationen att:

- Undersöka förutsättningarna och möjlighet att redan under år 2024 etablera en konstgräsplan i centrumnära område där förutsättningen är att det ska gå att använda redan befintliga faciliteter i tillräckligt nära anslutning. Rambudget finns upptaget i investeringsbudget 2024.
- Undersöka förutsättningarna för plats och ekonomi för en permanent träningsanläggning. Inför beredning i kommande års budgetprocess.

tkr netto	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Lokaler och infrastruktur						
KS - SBF, Fastighetsenheten	608 334	483 750	362 800	254 600	204 000	39 000
KS- SBF, Tekniska enheten	33 900	28 100	30 300	22 340	16 900	16 900
KS - SBF, Tekniska enheten, avfall	4 000	2 000	18 000			
KS - SBF, Exploateringsprojekt	59 345	28 300	57 500	11 000		
KS - Markinköp	7 000	12 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Kommunstyrelsen, övrig	2 000		80 000	20 000		30 000
Barn- och utbildningsnämnden	500	200	10 000	6 000	4 000	43 000
Kultur- och fritidsnämnden	4 220	21 100	9 800	77 300	242 300	144 300
Socialnämnden	200	200	300	300	300	300
S:a lokaler och infrastruktur	719 499	575 650	575 700	398 540	474 500	280 500
Inventarier, IT/Utrustning						
Kommunstyrelsen	1 200	1 800	1 800	8 600	1 500	1 500
Barn- och utbildningsnämnden	6 600	4 800	24 750	25 200	1 200	17 000
Kultur- och fritidsnämnden	7 015	650	1 650	650	650	650
Socialnämnden	1 800	1 500	7 000	3 500	1 500	1 500
S:a inventarier, IT/Utrustning	16 615	8 750	35 200	37 950	4 850	20 650
Totalt	736 114	584 400	610 900	436 490	479 350	301 150

Mer detaljerad översikt över investeringsprojekt återfinns i tabellform i bilaga 5

Bilaga 1 – Resultat- och balansräkning budget 2024

Resultaträkning

tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024
Verksamhetens intäkter	394 916	348 489	356 000	353 600
Verksamhetens kostnader	-2 155 002	-2 195 446	-2 244 304	-2 339 737
Avskrivningar	-87 481	-97 370	-95 500	-100 225
Verksamhetens nettokostnader	-1 847 567	-1 944 327	-1 983 804	-2 086 362
Skatteintäkter	1 753 882	1 857 605	1 878 784	1 912 710
Generella statsbidrag och utjämn.	190 277	127 595	148 061	174 460
Verksamhetens resultat	96 592	40 873	43 041	808
Finansiella intäkter	3 424	2 900	5 630	5 000
Finansiella kostnader	-11 643	-41 800	-53 350	-76 160
Resultat efter finansiella poster	88 373	1 973	-4 679	-70 352
Årets resultat	88 373	1 973	-4 679	-70 352
Balanskravsjusteringar		1 448	1 926	1 448
Årets resultat enligt balanskravsjusteringar		525	-6 605	-71 800
Disponering av RUR		0	6 605	71 800
Årets balanskravsresultat		525	0	0

Balansräkning – förenklad

tkr	Bokslut 2022	Prognos 2023	Budget 2024
Summa Tillgångar	2 116 593	2 316 600	2 963 027
Eget kapital	921 374	914 769	842 969
Varav RUR	89 400	82 795	10 995
<i>disponering av RUR</i>		-6 605	-71 800
Avsättningar	276 625	341 569	431 053
Skulder	918 594	1 060 262	1 689 005
<i>varav lån</i>	564 550	779 599	1 318 500
S:a Eget kapital, avsättningar och skulder	2 205 993	2 316 600	2 963 027
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar	367 624	371 944	377 149
Soliditet exkl.pensionsförpliktelser	43,5%	39,5%	28,4%
Soliditet inkl. pensionsförpliktelser	26,2%	23,4%	15,7%

Bilaga 2 – Skatteintäkter och generella bidrag budget 2024 med plan 2025–2026

Ekerö skattesats 18,95 t.o.m år 2023 / 19,22 from år 2024

tkr	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2023	Avvik 2023	Prognos 2024	Plan för ekonomin 2025 2026	
Skatteintäkter	1 710 645	1 856 832	1 857 605		1 912 710	1 999 500	2 072 900
Slutavräkning	43 237	16 681					
S:a skatteintäkter	1 753 882	1 873 513	1 857 605	15 908	1 912 710	1 999 500	2 072 900
Inkomstutjämningsavgift	-135 909	-179 326	-170 500	-8 826	-155 000	-158 000	-144 545
Kostnadsutjämningsbidrag	117 863	137 365	136 400	965	140 700	141 240	142 745
Regleringspost (bidrag)	80 216	68 054	44 600	23 454	89 120	69 510	68 210
S:a inkomst- och kostnadsutjämning	62 170	26 093	10 500	15 593	74 820	52 750	66 410
LSS utjämningsystem bidrag	43 467	30 980	29 200	1 780	21 200	21 450	21 690
Fastighetsavgift, bidrag	71 421	75 878	76 000	-122	77 700	78 200	78 700
S:a skatteintäkter och generella bidrag	1 930 941	2 006 464	1 973 305	33 159	2 086 430	2 151 900	2 239 700
Antal invånare 1.11 året innan	29 059	29 135	29 270	-135	29 120	29 230	29 535
Årlig förändring, antal	198	76	211		-15	110	305
Årlig förändring, %	0,69	0,26	0,73		-0,05	0,38	1,04
SKR Uppräkningsfaktor rikets skatteunderlag, %		5,60/4,67	4,65		3,29	4,96	4,32
Ekerö skattekraft i % av riket		128,9%	128,1%		126,6%	126,3%	125,3%
Övriga generella bidrag							
Stb Skolmiljarden	5 240						
Övriga generella bidrag	585	380		380			
Bidrag EU-val/ RKR-val					740		800
Prestationsbaserade gen stb	6 731	13 593	10 755	2 838			
Extra stöd Ukraina, gen stb	664	1 137	1 140	-3			
TOTALT	1 944 159	2 021 574	1 985 200	36 374	2 087 170	2 151 900	2 240 500
10 öre motsvarar					9 950	10 400	10 800
100 invånare 1.11.23 motsvarar i budget 2024					6 140		

Notering: Prognos 2023–2026 enligt antaganden i SKR Cirkulär 23:41 (2023-10-05) tillsammans med Ekerös bedömning om befolkningsprognos per 1 november, året före verksamhetsår.

Bilaga 3 – Verksamhetens kostnader, budgetramar

Sid 1 (2)

(tkr inkl int. transakt, ej nämndsinterna)	Utfall 2022	Budget 2023			Prognos 2023 per aug			Budget 2024		
	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Kommunstyrelsen										
KS - Kommunstyrelseförvaltning										
Kommunstyrelseförvaltning inkl smarta satsningar	-97 821	11 263	-116 746	-105 483	10 885	-117 868	-106 983	3 990	-116 334	-112 344
Interna lokalhyror	-13 111		-12 942	-12 942		-12 942	-12 942		-11 579	-11 579
Kostnadsreducering									1 495	1 495
KS-KSF inkl Smarta satsningar S:a	-110 932	11 263	-129 688	-118 425	10 885	-130 810	-119 925	3 990	-126 418	-122 428
KS-Stadsbyggnadsförvaltningen										
<i>Delsumma ledning/stab</i>		0	-6 600	-6 600	0	-6 600	-6 600	0	-6 740	-6 740
<i>KS-SBF Planeringsenhet</i>		4 550	-25 810	-21 260	2 350	-25 310	-22 960	4 666	-30 161	-25 495
Ers KS dp-resurs		10 000		10 000	10 000		10 000	15 000		15 000
Resursförstärkning/ Satsning									-2 200	-2 200
<i>Delsumma planeringsenhet</i>		14 550	-25 810	-11 260	12 350	-25 310	-12 960	19 666	-32 361	-12 695
<i>KS-SBF Mark- och exploateringsenhet</i>		957	-6 722	-5 765	1 240	-7 005	-5 765	1 107	-9 982	-8 875
Resursförstärkning/ Satsning									-1 500	-1 500
<i>Delsumma MEX</i>		957	-6 722	-5 765	1 240	-7 005	-5 765	1 107	-11 482	-10 375
<i>KS-SBF- Fastighetsenheten</i>			-234 797	-234 797	236 259	-264 989	-28 730		-274 457	-274 457
Fastighetsenhet interna lokalhyror		217 678		217 678				252 238		252 238
Fastighetsenhet externa lokalhyror		18 581		18 581				19 665		19 665
Kommunens lokalbank			-1 791						-3 218	-3 218
Driftkostn tex rivning i samb m Inv proj			-2 500						-8 800	-8 800
Utrangering anläggningar			-2 000						-2 000	-2 000
Driftkostnader vid större projekt									-3 500	-3 500
Driftkostnad övrigt			-2 201						-2 298	-2 298
<i>Delsumma Fastighetsenheten</i>		236 259	-243 289	-7 030	236 259	-264 989	-28 730	271 903	-294 273	-22 370
<i>KS-SBF Tekniska enheten</i>		512	-32 337	-31 825	905	-32 730	-31 825	392	-37 802	-37 410
Kostnadsreducering/intäkts.förstärkn									4 225	4 225
<i>Delsumma Tekniska enheten</i>		512	-32 337	-31 825	905	-32 730	-31 825	392	-33 577	-33 185
<i>(exkl Avfall - egen balansenhet, netto 0)</i>										
Summa KS-SBF	-75 775	252 278	-314 758	-62 480	250 754	-336 634	-85 880	293 068	-378 433	-85 365
<i>KS-SBF inkl Tekn nämnden 2022</i>										
SBFF Medl.avgift,	-24 277		-24 760	-24 760		-24 760	-24 760		-24 930	-24 930
Interna lokalhyror	-2 063		-2 280	-2 280		-2 281	-2 281		-2 432	-2 432
KS - Brandförsvär S:a	-26 340		-27 040	-27 040		-27 041	-27 041	0	-27 362	-27 362
KS - Gem medl avg S:a	-1 708		-1 790	-1 790		-1 756	-1 756		-1 860	-1 860
Gem avräkningskonton	-7 987	311 400	-357 600	-46 200	323 750	-369 550	-45 800	351 500	-398 500	-47 000
Medfinans.statl infrastruktur	-2 600		-2 600	-2 600		-2 600	-2 600		-2 600	-2 600
KS - Gem avräkningskonton S:a	-10 587	311 400	-360 200	-48 800	323 750	-372 150	-48 400	351 500	-401 100	-49 600
KS - Budgetmarginal S:a	-3 100									
KS Resurs detaljplanering S:a	-15 158	1 000	-10 000	-9 000	1 000	-10 000	-9 000	1 000	-15 000	-14 000
KS Reavinst försäljningar S:a	-4 614	1 448		1 448	1 926		1 926	1 448		1 448

Bilaga 3 – Verksamhetens kostnader, budgetramar

Sid 2 (2)

(tkr inkl int. transakt, ej nämndsinterna)	Utfall 2022 Netto	Budget 2023			Prognos 2023 per aug			Budget 2024		
		Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto
Barn- och utbildningsnämnd	-836 228	129 957	-1 006 385	-876 428	146 265	-1 011 693	-865 428	131 424	-1 035 434	-904 010
Interna lokalhyror	-94 761		-97 222	-97 222		-97 222	-97 222		-118 879	-118 879
Kostnadsreducering								7 300		7 300
Barn- och utbildningsnämnden S:a	-930 989	129 957	-1 103 607	-973 650	146 265	-1 108 915	-962 650	131 424	-1 147 013	-1 015 589
Socialnämnden	-502 845	95 983	-642 025	-546 042	110 560	-644 102	-533 542	91 800	-673 605	-581 805
Interna lokalhyror	-51 320		-55 563	-55 563		-55 563	-55 563		-57 788	-57 788
Kostnadsreducering								550		550
Socialnämnden S:a	-554 165	95 983	-697 588	-601 605	110 560	-699 665	-589 105	91 800	-730 843	-639 043
Kultur- och fritidsnämnden	-43 208	26 280	-72 776	-46 496	25 213	-71 526	-46 313	29 852	-78 645	-48 793
Interna lokalhyror	-28 573		-49 684	-49 684		-50 167	-50 167		-61 560	-61 560
Satsning/ Resursförstärkning									-2 200	-2 200
Kostnadsreducering								760	3 300	4 060
Kultur- och fritidsnämnden S:a	-71 781	26 280	-122 460	-96 180	25 213	-121 693	-96 480	30 612	-139 105	-108 493
Byggnadsnämnden	-6 436	15 254	-23 234	-7 980	8 464	-19 044	-10 580	15 712	-23 367	-7 655
Miljönämnden	-4 760	7 429	-11 769	-4 340	5 957	-10 297	-4 340	7 650	-12 000	-4 350
Central politisk organisation	-13 130	488	-16 773	-16 285	488	-16 773	-16 285	578	-16 978	-16 400
Valnämnd	-2 545		-40	-40		-40	-40		-3 210	-3 210
Revisionen	-1 020	4	-1 134	-1 130	4	-1 234	-1 230	4	-1 204	-1 200
Överförmyndaren	-2 257	20	-2 970	-2 950	20	-2 470	-2 450	20	-3 275	-3 255
Verksamhetens resultat (ordinarie vrk)	-1 835 297	852 804	-2 823 051	-1 970 247	885 286	-2 858 522	-1 973 236	928 806	-3 027 168	-2 098 362
KS - Exploateringsverksamhet	-12 269	47 900	-21 980	25 920	64 262	-74 830	-10 568	19 525	-7 525	12 000
Verksamhetens resultat	-1 847 567	900 704	-2 845 031	-1 944 327	949 548	-2 933 352	-1 983 804	948 331	-3 034 693	-2 086 362

Bilaga 4 – Förändringar i verksamheten, underlag för nämndens nettobudget 2024

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har beslutat i enlighet med Mittenstyret presenterade förslag till budget för 2024. Beslutade budgetramar för verksamhetens nettokostnad – nämndramar - innehåller både oundgängliga resursförstärkningar för att möta en högre kostnadsnivå som bland annat är en följd av den höga inflationen, och ökade resurser för att öka takten i planeringen av Ekerös utveckling. Men även med kostnadsreduceringar som följd av effektiviseringar och med förändringar i ambitionsnivå i den kommunala verksamheten.

Förslaget till kommunfullmäktige av Ekerö kommuns budget 2024 med ekonomisk plan för 2025–2026 har under en intensiv kortare period tagits fram av Mittenstyrets ledning i nära dialog med t f kommundirektör, förvaltningschefer och ekonomichef. Förvaltningscheferna hade i uppdrag att söka möjliga åtgärder med effektivisering och förändrad ambitionsnivå som innebar lägre kostnader och med godtagbara effekter i verksamheten. Förändringarna är i dialog processade med den politiska ledningen. Sammanlagt har verksamhetens kostnader reducerats med 16,3 mnkr genom förvaltningschefs verkställighet. Kostnadsreduceringarna ingår som en förutsättning för nämndens beräknade nettobudgetram år 2024.

tkr, netto	Uppdrag eff./åtgärder verkställighet förv.chef	Åtgärder för politiskt beslut
KS-Kommunstyrelseförvaltning, inkl Smarta satsn.	4 650	1 495
KS-Stadsbyggnadsförvaltning	0	4 225
Barn- och utbildningsnämnden	3 700	7 300
Socialnämnden	7 590	550
Kultur- och fritidsnämnden	0	4 060
Byggnadsnämnden	350	0
Summa:	16 290	17 630

33 920

Inom ramen för budgetprocessens samarbete mellan den politiska ledningen och tjänstemannaledningen har ett antal förslag till åtgärder i verksamheten för att sänka nettokostnaden processats med resultat att med politiskt beslut ska åtgärder vidtas och de är beräknade till 17,6 mnkr. Lägre nettokostnader genom förändrad ambitionsnivå i vissa verksamheter och omprövning av hur resurser disponeras. Några av förändringarna för sänkta kostnader är främst tänkt bara ske under 2024 för att omprövas inför budget 2025 med önskvärt återställande. Kostnadsreduceringen är en förutsättning för budget 2024 och utgör underlag för nämnd och styrelses beslutade budgetram netto.

Utöver i förvaltningarna allmän återhållsamhet med prövning om sänkta, ”frysta” eller mycket lågt uppräknade övriga budgeterade kostnader som inte är bundna i avtal beräknas sammantaget åtgärder för förvaltningschefs verkställighet och för dem som är politiskt beslutade till 33,9 mnkr lägre kostnader i budget 2024.

I det följande presenteras de mest väsentliga förändringarna i verksamheten i budget 2024 jämfört budget 2023 för nämnd och förvaltning. Flertalet beräkningar om kostnadsreducering avser helårseffekt. I förvaltningarna kan förekomma att åtgärder inte fullt ut får ekonomiskt genomslag under verksamhetsår 2024.

Kommunstyrelsen – kommunstyrelseförvaltningen inklusive ”smarta satsningar”

I budget 2024 beaktas resursförstärkning 4,2 mnkr för ökad IT-/cybersäkerhet och förändring av den kommungemensamma IT-organisationen. Även att förväntat statsbidrag från MSB var övervärderat i budget 2023 och att efter upphandling av nytt avtal för bevakning/ rondering ökar kommunens kostnader med 0,8 mnkr. Budgeten förutsätter fortsatt omfattning av nyttjandeavtal med bostadsbolaget och att kostnaderna för mottagande från Ukraina fortsatt kan finansieras med statsbidrag.

Åtgärder och effektiviseringar i budget 2024

Budgeten förutsätter effektiviseringar och åtgärder för att reducera kostnaderna jämfört 2023. Förvaltningen vidtar – utöver allmän effektivisering och frysning av budgetposter – åtgärder för att reducera 2024 års kostnader med sammanlagt 4 650 tkr.

Det innebär att befintliga vakanser inom ekonomi, kommunikation, Ekerö direkt och utvecklingsstaben kommer att tillfälligt fortsatt vakanshållas. Resurser för utvecklings- och förändringsarbete reduceras. Neddragning av resurser inom stödfunktioner kan få effekten att service och bemötande upplevs försämrade både internt och externt. Risk finns för att onödiga efterfrågan ökar och risk för att i förlängningen kan förtroendet för kommunen minska. Ordinarie grunduppdrag bedöms kunna genomföras.

Under år 2024 kommer inte medarbetarenkät att genomföras och inte heller någon medarbetarföreläsning.

Kostnadsreduceringar – åtgärder med politiskt beslut

tkr

Åtgärd/aktivitet	Förändring
Kommungemensamma resurser för utvecklings- och förändringsarbete	600
Kompetensutvecklingsstipendierna	50
Näringslivsdagen	300
Medfinansiering internt av olika uppdrag som utförs i andra förvaltningar	545

Sammantaget motsvarar förändringarna 1 495 tkr.

Tillfällig neddragning av resurser för utveckling och förändringsarbete begränsar utvecklingsarbetet i takt och omfattning med risk för att utfört arbete under tidigare år går förlorat. Konsekvensen kan också bli att vissa pågående projekt inte kan avslutas och effektiviseringen inte kan hämtas hem.

Neddragning av medfinansiering av olika uppdrag innebär en begränsning i möjligheten att projektet genomförs i annan förvaltning. Det har kommunicerats och förvaltningschefen beaktar detta i sammanhanget kostnadsreduceringar inom den egna förvaltningen/nämnden. Kostnaden för Nationaldagsfirandet behöver begränsas jämfört vad den totala budgeten medgett de senaste åren.

I budget 2024 finns inte längre resurs för fortsatt administration och beviljande av stipendierna för kompetensutveckling vars format och regelverk idag har många år på nacken. Inte heller kommunens budget för näringslivsdagen. Under 2023 genomförs den till lägre kostnad och inför år 2024 behöver prövas om arrangemanget ska utebli eller kan genomföras utan kommunens medfinansiering.

Kommunstyrelsen – stadsbyggnadsförvaltningen

I budget 2024 beaktas resursförstärkning med 7 mnkr till sammanlagd bruttobudget 17 mnkr för dels resurs till uppdraget kommunala detaljplaner (+5 mnkr jämfört 2023), dels 2 mnkr i förstärkning till angränsande uppdrag inom förvaltningen för att tillsammans öka takten i genomförande av utpekad riktning för Ekerös utveckling. Relaterat kommunens fastigheter och driftkostnader i samband med investeringar har budget 2024 förstärkts med 10,8 mnkr som är oundgängliga kostnader. Redan i budget 2023 ökade det ekonomiska utrymmet för att möta det då upphandlade nya avtalet för gata/park. Kostnaderna ökar med ytterligare 1,6 mnkr till följd av prisuppräknning enligt avtal och ökade skötselytor.

I budgetberedningen har Mittenstyrets ledning ytterligare förstärkt budget 2024 med 3,7 mnkr. Dels utredningsresurs som inte avser vara ett bestående tillskott efter 2024. Dels för att ytterligare öka takten i kommunens utveckling och med perspektiv på frågor i förhållande till vattendirektivet, skyfall och på klimat- och hållbarhetsarbetet.

Kostnadsreduceringar – åtgärder med politiskt beslut

tkr

Åtgärd/aktivitet	Förändring
Ändrad frekvens snöröjning	400
Minskad skötsel av grönyta	1 300
Beläggning motionsspår	2 525

Sammantaget motsvarar förändringen 4 225 tkr lägre kostnader i budget 2024. Mittenstyrets inriktning är att de båda reducerade kostnaderna i budget för grönyta och motionsspår om möjligt ska återställas helt eller delvis i budget 2025.

Ändrad frekvens snöröjning - Inga större konsekvenser eftersom vi har en väldigt hög standard. Vi avvaktar lite till innan vi snöröjer dvs ökar snödjupet några centimeter.

Minskad skötsel grönytor - Inga större konsekvenser. Innebär bland annat att vi inte lägger ut ny flis vid lekplatser eller fyller på med sand.

Beläggning motionsspår - Inga större konsekvenser. Gäller ridstigar och motionsspår i Stenhamra samt Jungfrusunds motionsspår.

Barn- och utbildningsnämnden

I budget 2024 beaktas resursförstärkning för högre kostnader för skolskjutsar. Efter genomförd upphandling bedöms att helårseffekt av de ökade kostnaderna motsvarar 11,4 mnkr. Skolskjutsbudgeten 2024 uppgår därmed till 33,8 mnkr. Det finns risk för än högre kostnad då avtalet innefattar fler tillfällen under året för prisuppräknning. Som följd av den förra året mycket höga inflationstakten som gjorde direkt avtryck i prisutvecklingen för livsmedel ökade budget 2023 med nästan 18 %. Även budget 2024 har tagit höjd för ökade livsmedelspriser med ytterligare 10 % jämfört budget 2023, det motsvarar en resursförstärkning med 2,3 mnkr. Barn- och utbildningsnämndens budget har i hög grad en direkt koppling till den demografiska utvecklingen. Under våren genomförda beräkningar på befolkningsutveckling och prognos 2024 resulterade i att antal barn och elever minskar i budget 2024 jämfört ingångsvärden i budget 2023. I fast pris motsvarar det 6,3 mnkr lägre kostnad i nämndens budget. Den ursprungliga prisuppräknningen 2024 av hela massan volymer innebar en resursförstärkning av budget 2024 med 20,4 mnkr. Med politiskt beslut om att begränsa prisuppräknningen reduceras budgetförstärkningen med 5,9 mnkr.

Åtgärder och effektiviseringar i budget 2024

Resurseffektivisering stab och centrala enheter motsvarande 3 700 tkr lägre kostnader. Konsekvensen blir först och främst större sårbarhet när det gäller IT-stöd till enheterna, lokal- och säkerhetsfrågor samt minskade möjligheter att genomföra icke lagstadgat stöd, uppföljningar med mera, vilket bedöms som en hanterbar konsekvens.

Kostnadsreduceringar – åtgärder med politiskt beslut

tkr

Åtgärd/aktivitet	Förändring
Vuxenutbildning, yrkesutbildning - omfattning	200
Lägre uppräknings "peng" 1-16 år	5 900
Sänkt ambitionsnivå centralt stöd till fristående/egen regi förskolor	1 200

Sammantaget motsvarar förändringen 7 300 tkr lägre kostnader i budget 2024.

Vuxenutbildningen, yrkesutbildningen: omfattning - En kostnadsreducering av vuxenutbildningen med 200 tkr innebär en minskad ambitionsnivå

Lägre uppräknings "peng" 1–16 år – En begränsning med 1 % lägre kostnadsuppräknings av pengarna (uppräknings med 2 % jämfört ursprunglig uppräknings 3 %) innebär neddragningar i verksamheterna då uppräknings inte täcker den i budgeten beräknade förändringen av lönekostnaderna med 3,1%. Det är en risk då vi har en stor grupp lärare som ska få nytt avtal. Konsekvenserna i den enskilda skolan/förskolan är svår att uppskatta då det kommer se olika ut mellan enheterna. Men det kommer bli utmanande att tillsammans med ökade kostnader och minskade barn- /elevvolymerna vilket sammantaget i sin tur kan innebära en reduktion av antalet tjänster.

Sänkt ambitionsnivå centralt stöd till fristående/egen regi förskolor - Konsekvensen är minskat stöd till personal i form av exempelvis handledning samt minskade resurser centralt för att utreda, stödja med mera.

Socialnämnden

Budget 2024 tar hänsyn till förändringar av i de riktade statsbidragen. Upp mot 10,3 mnkr lägre statsbidrag utan motsvarande lägre kostnader i verksamheten för beslutad verksamhet. Den allra största delen utgörs av statsbidraget för den så kallade "äldresatsningen". Finansiering sker av befintlig verksamhet i socialtjänsten med en utökad ram - skattefinansiering. I vad som framkom i BP24 har riktat statsbidrag för äldreomsorgslyftet återförts. Tillsammans med ett par ytterligare mindre riktade statsbidrag har antagits att de kommer att ansökas och bedömningen är att den sammantagna kostnaden kommer vara något lägre än bidraget. Socialnämndens budget inkluderar en nettointäkt om 2,9 mnkr i riktade statsbidrag som fanns i BP24.

Budget 2024 beaktar en volymutveckling som vilar på en bedömning relaterat befolkningsprognosen, en resursförstärkning med 7,3 mnkr. Bedömning om volymförändringar är alltid förenat med risk om en undervärdering. Samtidigt finns idag inte någon stark indikation om detta. Budget 2024 innehåller även resursförstärkning jämfört budget 2023 för att finansiera de nya driftavtalen efter genomförd upphandling av Kullen och av två LSS-boenden. Sammantaget med en resursförstärkning med 11,5 mnkr. Den nya upphandlingen visade på en prisförändring med 18 % respektive 29 %. Turbundna resor/persontransporter har även för socialnämnden ökat efter genomförd upphandling, dock till beloppet i mindre omfattning än för barn- och utbildningsnämnden. Resursförstärkning med 1,5 mnkr innebär budget 5 mnkr för turbundna resor och är

förenat med risk för ytterligare kostnadsökningar då avtalet innefattar fler tillfällen under året för prisjustering. Socialnämndens budget 2024 vilar på att budgeten för försörjningsstöd motsvarar 27,4 mnkr, även här finns risk för kostnadsökningar och förvaltningen har värderat den till omkring 2,6 mnkr.

Åtgärder och effektiviseringar i budget 2024

Budgeten förutsätter effektiviseringar och åtgärder för att reducera kostnaderna jämfört 2023. Förvaltningen vidtar åtgärder för att sänka verksamhetens nettokostnader, så långt som möjligt utan negativa konsekvenser för aktuella målgrupper, med sammanlagt 7 590 tkr.

Förebyggande och tidiga insatser inom IFO förväntas leda till minskade kostnader för placeringar respektive ekonomiskt bistånd på sammanlagt 1 310 tkr. Ett fortsatt arbete med att åstadkomma en mer resurseffektiv organisation inom förvaltningsledning, verksamhetsområdena äldreomsorg respektive insatser till personer med funktionsnedsättning, förväntas ge minskade personalkostnader med sammanlagt 6 280 tkr.

Kostnadsreduceringar – åtgärder med politiskt beslut

tkr

Åtgärd/aktivitet	Förändring
Avgift förbrukningsmaterial	400
Hyressättning LSS-bostäder	150

Sammantaget motsvarar förändringen 550 tkr lägre kostnader i budget 2024.

Avgift förbrukningsmaterial - En schablonavgift tas ut för förbrukningsartiklar inom särskilt boende i kommunen, för dem som inte själva står för inköp av detta. Avgiften omfattas inte av maxtaxan inom äldreomsorgen.

Hyressättning LSS-bostäder - Ny hyressättningsmodell baserad på den modell som tillämpas för lägenheterna i kommunens tre särskilda boenden för äldre. Effekten blir sannolikt en högre hyra och högre bostadstillägg för de boende som i sin tur betalas av Försäkringskassan. Hyresgäster som har aktivitetsersättning kan få maximalt 6 550 kronor per månad i form av bostadstillägg om bostadskostnaden uppgår till 7 500 kr eller mer per månad. Den förväntade kostnadsreduceringen i budget 2024 avser halvårseffekt, med påföljande år från 2025 helårseffekt 300 tkr.

Kultur- och fritidsnämnden

Budget 2024 inkluderar helårseffekt av både drift- och lokalkostnader för badhuset som stod klart våren 2023 och öppnade för allmänheten i juni. I budgetberedningen har Mittenstyrets ledning tagit del av hittills gjorda erfarenheter av badhusverksamheten som med nuvarande bemanning visar på brister i arbetsmiljön. Det har även visat sig att vårt referensobjekt badhus har förstärkt bemanningen jämfört de uppgifter som låg till grund för planerade kostnader för Ekerö badhus. Den politiska ledningen har för budget 2024 gjort en resursförstärkning med 2,2 mnkr. Ökningen innebär förbättrad arbetsmiljö, ökad servicenivå men inte fast bevakning vid bassäng. Rondering kommer att kunna ske oftare. Verksamheten bibehåller öppettiderna.

Den ekonomiska effekten av att förvaltningen har övertagit driftansvaret för Svanhagen innebär för nämnden 300 tkr lägre kostnad. Lokal- och städkostnad för en verksamhetslokal som föll mellan stolarna i budget 2023 har införlivats som ökade kostnader i budget 2024.

Kostnadsreduceringar – åtgärder med politiskt beslut

tkr

Åtgärd/aktivitet	Förändring
Avgifter kulturskolan	60
Verksamhet idélabbet	1 300
Taxor badhuset	700
Justering av taxa för Erskinesalen	100
Mindre resurser C stab	750
Förändrade öppettider biblioteket	500
Minskad verksamhet kulturskola	650

Sammantaget motsvarar åtgärderna 4 060 tkr lägre kostnader i budget 2024.

Avgifter kulturskolan - Taxan för kulturskolan höjs varje år efter KPI vilken ligger på hög nivå i och med inflation (9,3 % i juni). Därför föreslås en lägre höjning om 3 % detta år 2023 och därefter en övergång till index uppräkningsmetod med PKV (Prisindex för Kommunal Verksamhet).

Verksamhet idélabbet - En resurseffektivisering innebär att arbete med ungdomsinflytande och demokratiarbete inte kommer att utföras på samma sätt som idag. En del av detta kan kompenseras genom att förtydliga enheternas uppdrag inom dessa områden, exempelvis bibliotekets demokratuppdrag och fritidsgårdarnas arbete med ungdomsinflytande. En översyn av kommunens övergripande arbete med demokratifrågor behövs för att belysa det ansvar som ligger hos respektive förvaltning och enhet. Mittenstyret har i budgeten omdisponerat 50 tkr till kommunstyrelseförvaltningen för uppdrag till kommundirektör.

Taxor badhuset - Badhustaxorna beslutades innan den kraftiga inflationen med prisökningar som följd. Det är därför rimligt att höja priset för att i viss mån täcka ökade driftskostnader. En alltför kraftig höjning skulle kunna innebära färre besökare. Separat ärende om taxeförändringen är beslutad i kommunfullmäktige. Förändringen är en förutsättning för balanserad budget 2024.

Justering av taxa för Erskinesalen - Införande av ny taxegrupp för kommunal verksamhet, politiska partier samt bioföreningen (som idag har ett avtal som innebär att de inte betalar något för att nyttja lokalerna).

Mindre resurser central stab - En resurseffektivisering innebär att serviceförmågan gentemot kommunstyrelseförvaltningen, nämnd och enhetschefer minskar, utvecklings- och säkerhetsarbete tar längre tid.

Förändrade öppettider biblioteket - Ekerö: Kvällsöppet till klockan 19 två dagar i veckan istället för fyra dagar i veckan. Öppna klockan 10 istället för 9 alla vardagar i veckan.

Minskad verksamhet kulturskolan - Resurseffektivisering innebär att färre elever får ta del av utbudet och sannolikt att utbudet tappar i bredd. Det är angeläget att den samverkan med skolan som byggts upp under många år genom Kultur i skolan (KIS) som innebär att man når alla barn i kommunen får fortsätta, samt att prioritera bredd i utbudet och tillhandahålla kurser i ämnen som inte anordnas av andra aktörer.

Byggnadsnämnden

Åtgärder och effektiviseringar i budget 2024

Mätningssuppdrag, efterfrågad omfattning lägre - Uppdragsmängden har minskat vilket innebär en möjlig besparing på 350 tkr i förvaltningen.

Bilaga 5 – Investeringsbudget 2024–2028

Sid 1 (3)

Nr	Proj nr	Investeringsprojekt/-objekt	Budget 2023	2024	2025	2026	2027	2028	Tot bdg för projektet *
S:A LOKALER, INFRASTRUKTUR			719 499	575 650	575 700	398 540	474 500	280 500	
KOMMUNSTYRELSEN									
Fastighetsenheten									
<i>Projekt, enskilda objekt</i>									
A1	2012	Sanduddens skola inkl idrottshall	117 088	100 000	172 000	26 100			450 000
A2	2005	Ekebyhovsskolan Bryggav. inkl idrottshall	163 176	204 000	120 000				496 000
A3	2023	Stenhamra skola (exkl idrottshall), flytt till Uppgårds skolområde	4 487		10 000	185 500	165 000		365 400
A4	2828	Stenhamra förskola 6 avd, Solbackstomten	33 420	51 500					86 000
A5	2024	Stenhamra förskola 8 avd ers befintlig	36 974	60 800					99 500
A6	1021	Brunna förskola, renovering	250	16 000					
A7	1022	Gröna Lund förskola, renovering		3 250	13 000				8 250
A8	1024	Närlund förskola, renovering (när Birka flyttat till nya lokaler)	500		2 000	4 000			
A9	1023	Träkvista fritidsgård, renovering	3 179	2 500					5 679
A10	1026	Kullen byte avloppsledning		200	5 300				
A11	2026	Kommunhuset -NEXT (tom etapp 5)	500		X	X			65 000
A12	2364	Reservkraft, Ekebyhovssk Bryggaväg. (trygghetspunkt)		5 000					
	2029	Badhus (avslutad 2023)	52 615						264 000
		Övriga fsk/skola budget 2023	93 217						
		Övriga projekt (budget 2023)	20 605						
Summa projekt, enskilda objekt			526 011	443 250	322 300	215 600	165 000	0	
<i>Ramanslag</i>									
A13	2040	Solceller	4 000	3 000	5 000	2 000	2 000	2 000	
A14	2nnn	Laddstolpar		1 000	X	X	X	X	
A15	1006	Installation maa närvärme befintl lokaler	5 000	1 000					
A16	1020	Verksamhetsanpassning (kommunal vrk)	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	
A17	1045	Utemiljö, förskolor och skolor	9 800	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	
A18	1048	Skola/förskola alla obj (inre & yttre renov.)	17 107	8 000	8 000	8 500	8 500	8 500	
	2042	Storkök	9 066						
A19	1050	Övrigt (avser vitvaror, sopskåp edyl)	4 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	
A20	1052	Tekniska installationer och energi alla obj	11 550	7 500	7 500	8 500	8 500	8 500	
A21	1060	Säkerhet alla obj	5 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	
A22	1154	Idrottsanläggningar, reinvesteringar	8 300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	
A23	1450	Övriga fastigheter alla obj, renovering	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	
Summa ramanslag			82 323	40 500	40 500	39 000	39 000	39 000	
TOTALT KS- SBF Fastighetsenheten			608 334	483 750	362 800	254 600	204 000	39 000	

Bilaga 5 Investeringsbudget

Sid 2 (3)

Nr	Proj nr	Investeringsprojekt/-objekt	Budget 2023	2024	2025	2026	2027	2028
SBF - Tekniska enheten								
A14	1193	Bulleråtgärder - plank			4 000			
A25	1300	Reinvestering asfaltering	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
A26	1330	Parkering	1 700	500	2 000			
A27	1373	Trafiksäkerhetsåtgärder	500	500	500	500	500	500
A28	nn	Framkomlighetsåtgärder			X	X	X	X
A29	1422	Belysning	5 400	5 500	5 000	5 000	5 000	5 000
A30	2161	GC vägar	4 400	3 000	X	X	X	X
Summa gator och vägar			16 000	13 500	15 500	9 500	9 500	9 500
A31	1062	Badplatser		1 600	1 500	1 500	1 500	1 500
A32	1320	Park och torg	800	800	900	900	900	900
A33	1325	Spontanyta (Yta för fysisk aktivitet) inkl allmänna badplatser	6 300	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Summa park och lek			7 100	7 400	7 400	7 400	7 400	7 400
A34	nn	Sanduddens skola	4 200	550	2 400	5 440		
A35	nn	Ekebyhovskolan Bryggavägen	6 600	4 500	5 000			
A36	nn	Fsk Stenhamra C del1 & fsk Solback.		2 150				
		S:a Inv i Exploat.proj & kom utv.projekt	10 800	7 200	7 400	5 440	0	0
A37	nn	Ombyggnad Skå ÅVC		2 000	18 000			
	1800	Övriga projekt (avslutad 2023)	4 000					
		S:a balansenhet Avfallsverksamhet	4 000	2 000	18 000	0	0	0
TOTALT KS - SBF Tekniska enheten			37 900	30 100	48 300	22 340	16 900	16 900
Kommunala invest Expl.projekt								
A38	9097	Träkvista torg	24 738	1 000	5 000			
A39	9131	Ekerö strand	32 607	21 200				
A40	mm	Dp Stenhamra C del 1		100				
A41	nn	Enlunda småindustriområde (medfin.)		2 000	40 000	8 000		
A42	nn	Enlunda småindustriomr. (fd Fär.trä)	2 000	4 000	12 500	3 000		
		S:a Inv i Exploat.proj & kom utv.projekt	59 345	28 300	57 500	11 000	0	0
TOTALT KS - SBF exploateringsproj.			59 345	28 300	57 500	11 000	0	0
KOMMUNSTYRELSEN								
A43		Kommunhuset, tillbyggnad "soc-hus"	2 000		80 000	20 000		
A44		Parkering						30 000
		S:a KS lokaler och infrastruktur	2 000	0	80 000	20 000	0	30 000
KS - mark								
A45		Läglighetsköp	7 000	12 000	7 000	7 000	7 000	7 000
		S:a KS markinköp	7 000	12 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Summa KS Lokaler , Infra & Exploat.			9 000	12 000	87 000	27 000	7 000	37 000

Bilaga 5 Investeringsbudget

Sid 3 (3)

Nr	Proj nr	Investeringsprojekt/-objekt	Budget 2023	2024	2025	2026	2027	2028	Tot bdg för projektet *
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN									
A46		Gröna Lunds förskola, utbyggnad i samband m renovering		200	8 000				
A47		Ny förskola 6 avd centralt Ekerö - inom detaljplan för Bryggagård (Trekantstomten)	500				4 000	43 000	90 000
A48		Anpassad gy.skola & fritidsklubb, ombyggnad av skollokaler.			2 000	6 000			8 000
Summa BUN Lokaler			500	200	10 000	6 000	4 000	43 000	
KULTUR OCH FRITIDSNÄMNDEN									
A49		Konstnärlig gestaltning	4 220	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	
A50		Träkvista fritidsgård, iordningställande utemiljö		2 000					
A51		Aktivitetsyta anslutn. Sanduddens idrottshall/utemiljö		500	2 500				
A52		Tilläggsbest. Sand idrottshall; resultattavla, låssystem mm		300					
A53		Tilläggsbest. Ekebyhovssk. idrottshall; resultattavla, låssystem mm		300					
A54		Konstgräs ny plan Svanhagen IP		10 000					
A55		Aktivitetsyta-konstgräsplan centrumnära		6 000	300	300	300	300	
A56		Konstgräsplan, 2 tillkommande			5 000	5 000			
A57	2023	Stenhamra verksamhetslokaler				2 000	40 000	20 000	62 000
A58	2023	Stenhamra idrottshall m anpass för truppgymn samt fritidsgård				8 000	80 000	52 000	140 000
A59		Nyprod. dubbel ishall Svanhagen Allhallen				60 000	120 000	70 000	250 000
A60		Tillkommande behov idrottshall						X	
Summa KFN Lokaler & Anlägg.			4 220	21 100	9 800	77 300	242 300	144 300	
SOCIALNÄMNDEN									
61		Lokalanpassning, oförutsedda brukarbeho	200	200	300	300	300	300	
Summa SN Lokaler			200	200	300	300	300	300	

	Budget 2023	2024	2025	2026	2027	2028
INVENTARIER, IT/UTRUSTNING	16 615	8 750	35 200	37 950	4 850	20 650
KOMMUNSTYRELSEN	1 200	1 800	1 800	8 600	1 500	1 500
BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN	6 600	4 800	24 750	25 200	1 200	17 000
KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN	7 015	650	1 650	650	650	650
SOCIALNÄMNDEN	1 800	1 500	7 000	3 500	1 500	1 500

Bilaga 6 – Formella krav och finansiering av det kommunala uppdraget, översiktliga förutsättningar

Formella krav

Kommunallagen och Lagen om kommunal bokföring och redovisning är styrande för budget och uppföljning. Kommunallagens 11 kapitel reglerar den ekonomiska förvaltningen.

Budgeten är en årlig arbetsprocess. Budgeten ska omfatta en treårsperiod där budgeten för år 1 fastställs och beslutet ska innehålla en ekonomisk plan för de två påföljande åren i planperioden.

Förslag till budget inklusive förslag till skattesats ska upprättas av kommunstyrelsen före oktober månads utgång. Förslag till budget för revisorernas verksamhet ska upprättas av fullmäktiges presidium senast vid samma tidpunkt. Budgeten fastställs slutgiltigt av kommunfullmäktige i november inför nästa verksamhetsår.

Budget ska för varje enskilt år vara i ekonomisk balans, det vill säga att årets intäkter ska överstiga årets kostnader. Om resultatet vid årets slut är negativt, kostnaderna överstiger intäkterna, innebär det att det egna kapitalet minskar. När det egna kapitalet minskar ett enstaka år ska det återställas inom en treårsperiod. Undantag från denna huvudregel är om det finns synnerliga skäl.

En kommun ska ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det handlar om att ta ansvar för verksamheten ekonomiskt och innehållsmässigt och inte övervältra skulder på kommande generationer. Intäkterna ska inte bara finansiera den löpande verksamheten utan även investeringarna, värdesäkra eget kapital och se till att balanskrav uppnås och god ekonomisk utveckling. Intäkter från försålda tillgångar ska användas till nyinvesteringar eller amortering på skuld.

Bokförings- och redovisningslagen gäller sedan 2019. Den innehåller ett flertal förändringar och förtydliganden jämfört föregående lag och tillhörande normeringar. Bland annat hur redovisning ska ske av kostnader och intäkter vid försäljning av fastighet och intäkter och kostnader i samband med markexploatering, och som kan ha avgörande påverkan på utfallet av årets resultat. Redovisningen kan innebära att intäkterna kan vara bokförda på kalenderår 1 medan kostnaderna antingen kan infalla kalenderår 1 precis som intäkterna eller de kan falla ut på efterföljande kalenderår 2. Inträffar det senare alternativet är det en positiv resultatpåverkan för kalenderår 1 och en negativ resultatpåverkan för kalenderår 2.

Kommunala investeringar inom ett exploateringsprojekt, utgift där kommunen kommer att äga anläggningen – en ökad tillgång, upptas som investeringsprojekt inom ordinarie investeringsbudget.

Budgeten för styrning av ekonomi och verksamhet

Den kommunala budgeten är utgångspunkten för styrningen av det kommunala uppdraget. Budgeten är en plan för resursfördelning mellan kommunens verksamheter. Budgeten ska spegla den politiska styrningen och prioriteringarna och återge hur det kommunala uppdraget genomförs i Ekerö.

Den totala intäktsramen i kommunen är en ekonomisk restriktion. Verksamhetens nettokostnader och finansiella kostnader ska inte överstiga intäkterna. Det ekonomiska resultatet i budgeten ska vara positivt.

Finansiering av det kommunala uppdraget

Kommunallagen reglerar verksamheten där den kommunala självstyrelsen är grunden för verksamheten. En av de viktigaste förutsättningarna för den kommunala självstyrelsen är rätten att bestämma hur mycket kommunen ska ta ut i skatt av sina invånare.

Merparten av de kommunala verksamheterna är obligatoriska. För de i lag reglerade verksamheterna gäller dessutom att den tillhandahållna servicen ska vara likvärdig i landets kommuner. Finansieringen av de kommunala tjänsterna sker via skatteintäkter, kommunala utjämningsystem och avgifter. Sedan 15 år tillbaka tillfaller förändringen i fastighetstaxeringen till kommunerna genom den kommunala fastighetsavgiften. Kommunalskatten är den största inkomstkällan.

Skatteintäkter och generella bidrag

Avgörande för hur stor intäkten från skatter och generella bidrag blir till enskild kommun är kommunens invånarantal och dess sammansättning och skattekraft, den kommunala skattesatsen, men inte minst tillväxten av skatteunderlaget i Sverige och omfattningen av statens tillskjutande medel. Utjämningsystemen syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för kommunal verksamhet i hela Sverige oberoende av kommuninvånarnas inkomster och strukturella förhållanden. Kommunerna får betala till utjämnningen eller få pengar från systemet. Ekerö får bidrag ur kostnadsutjämningsystemet, förändringar gjordes 2020 i kostnadsutjämningsystemet och Ekerö erhåller sedan dess något mindre bidrag ur några av delmodellerna. Ny utredning är tillsatt för översyn av utjämningsystem. Ekerö kommun är en av landets 14 kommuner (varav 10 i Stockholms län) som betalar avgift i inkomstutjämningsystemet.

Därtill finns ett inomkommunalt system för LSS-utjämnning, Ekerö får bidrag från LSS utjämningsystem. Bidraget minskar från 2022 som följd av aktiva åtgärder om kostnadsreducering av Ekerös LSS-verksamhet som under all tid tillbaka visat på högre nettokostnad än förväntad.

Övriga generella bidrag

Sedan år 2021 har regering och riksdag och därmed de statliga myndigheterna styrt om vissa statsbidrag till kommunsektorn till att vara generella men ligger utanför "påsen" med generella bidrag inom utjämningsystemet och regleringsbidrag. De är tidsbestämda och vanligen inte känt mer än ett år i taget om de finns. Till exempel Prestationsbaserade statsbidrag inom äldreomsorgen som erhålles retroaktivt om kommunens förändringar är i linje med förutsättningar för bidraget. Ett annat exempel är "Skolmiljarden" som erhöles 2021–2022 och som tillkom som effekt av pandemins effekter i kunskapslärandet. Ett generellt statsbidrag redovisas inom finansverksamhetens "skatteintäkter och generella bidrag. Det är kommunens själv som beslutar om beloppet är för "allmän finansiering av den kommunala verksamheten" eller om det ska styras mot en särskild verksamhet och den för det ansvariga nämnden. RKR (Rådet för Kommunal Redovisning) har normerat hur och när i tiden det enskilda generella statsbidraget ska intäktsredovisas i kommunens räkenskaper.

Riktade statsbidrag

En stor del av den statliga styrningen av de verksamheter som kommunerna har i uppdrag att utföra sker genom att det finns särskilt riktade statsbidrag. Statsbidrag som ansöks av respektive verksamhetsförvaltning. Statsbidrag som är definierade för särskilt ändamål och som är förenliga med krav på återrapportering och ibland med motprestation. Det till skillnad mot generella bidrag till kommunsektorn som är för det kommunala uppdraget och återfinns i en "gemensam påse" – de ingår i summa skatteintäkter och generella bidrag - med kommunalt beslut om resursfördelning. Det finns många särskilda statsbidrag söka. Dessa bidrag ingår i respektive nämnds budget och löpande redovisning under året.

Stor del av de hittills kända riktade statsbidragen ingår i förslag till nämnds budget. Bland annat finns äldreomsorgslyft i socialnämndens budget. I övrigt råder försiktighetsprincip vad gäller att budgetera med statsbidrag, de som är kända och beräknas beslutas med fördelning, är vanligen inräknade i nämnds budget. Andra statsbidrag med ansökningsförfarande är i mindre grad inräknade då de även förutsätter ökade kostnadsnivåer. I vad som framkommer i budgetproposition 2024 har i budget 2024 beaktats de riktade

statsbidrag där det är rimligt att tro att ansökan kommer ske och att de finansierar budgeterade kostnader och i vissa fall beräkningsmässigt även ger viss positiv påverkan i budget, kostnaderna lägre än bidraget.

Avgifter och taxor

Kommunernas möjlighet att själva bestämma hur mycket och på vilket sätt avgifter och taxa ska tas ut varierar mellan verksamheterna. De avgifter/taxor som uttas direkt av brukarna redovisas inom ansvarig nämnd. Flertalet avgiftsnivåer är fastställda genom att det finns nationellt beslutade maxtaxor i de obligatoriska verksamheterna. I övrigt är flertalet avgifter reglerade genom rådande självkostnadsprincip. Avgifter och taxor fastställs med politiska beslut i budgeten. I flertalet fall med beslut i kommunfullmäktige, andra på delegation till nämnder. För många taxor har i reglemente reglerats att årlig prisuppräknings sker med index PKV (Pris Kommunal Verksamhet) och budgeten och taxor räknas upp med detta utan nytt formellt beslut.

Långsiktig finansiering av det kommunala uppdraget

Den långsiktiga finansieringen av det kommunala uppdraget är dels beroende av utvecklingen i omvärlden. Dels vilka kommunalpolitiska beslut som fattas inom ramen för det egna handlingsutrymmet. De ekonomiska förutsättningarna i en kommun på kort och på lång sikt är starkt beroende av vad som sker i omvärlden. Konjunkturutvecklingen i stort och skattebasen särskilt avseende antal personer i arbete är avgörande för inte bara rikets ekonomi utan även för den egna kommunens ekonomiska förutsättningar. Det finns även stort eget handlingsutrymme för att styra kommunens ekonomiska utveckling. För att långsiktigt kunna finansiera välfärdsuppdraget och vara rustad mot svängningar i omvärlden, som är svåra att påverka, krävs ställningstagande och beslut kring ett flertal områden som inte alltid ger effekter på nästa års budget, men som är avgörande på längre sikt.

Områden som är avgörande för utvecklingen av kommunen och den kommunala ekonomin är i olika grad mer eller mindre direkt påverkbara med kommunalpolitiska beslut. Många områden är inom det egna handlingsutrymmet även om det inom vissa områden krävs samverkan med till exempel andra offentliga myndigheter. Några exempel på avgörande områden för den kommunala ekonomin:

- Utbyggnadstakten – bostäder och arbetsplatsområden.
- Infrastrukturen.
- Investeringsnivå och investeringstakt.
- Den kommunala skattesatsen.
- Omfattningen av tillskjutande medel från staten och konstruktionen av utjämningsystem.
- Tjänsteutbud – innehåll och ambitionsnivå/kvalitet.
- Organisation och bemanning – politisk och tjänstemannanivå. Samnyttjande av resurser.
- Resursfördelning.
- Intäkter genom försäljning av tillgångar / intäkter inom exploateringsverksamheten.

Det råder ständigt ett krav på effektiviseringar i den kommunala verksamheten - att göra "samma sak lite bättre". I den kommunala verksamheten sker verksamhetsutveckling för att möta förändringar från omvärlden, nya uppdrag och sätt att utföra gällande verksamhet. Digitaliseringens möjligheter är både ett krav på förändring och ger förutsättningar till förändringar av det kommunala uppdraget.

Under perioder av större förändringar i en kommun – demografiskt, nya uppdrag och infrastruktur – kan periodvis utvecklingen av kostnader ske i en högre takt än utvecklingen av intäkterna för finansieringen av verksamheten. En av utmaningarna är att även tydliggöra vilka positiva ekonomiska effekter olika satsningsområden kan ge på halvlång och lite längre sikt.